



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

Titulus XVIII. Qui Matrimonium accusare possint, vel contra illud testificari?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

Quæritur 7. Quid exprimi debeat, ut validum sit Legitimationis Rescriptum?
 1. Exprimi debet 1. an filius naturalis, cuius legitimitas petitur, sine dedecore patris legitimi possit per subsequens Matrimonium; nam si hoc possit, ut n. 125. dictum est, legitimitas per Rescriptum regulariter non conceditur.
 2. Exprimi debet, an adsint Liberi legitimi; quia, ut patet ex dictis n. 126. his existentibus, & contradicentibus, Princeps regulariter non legitimat. Imò moris est inferi legitimationibus per Summum Pont. vel Principem clausulam, ut ita legitimi succedant Patri, matri, & alijs, ita demum, si proximi ex Cognatione consenserint, sine præiudicio venientium ab intestato, quam inferi debere testatur Felin. in c. cum olim n. 17. de sent. & re iudic.
 3. Explicari debet qualitas illegitimitatis, non solum in genere, sed etiam in specie, an scilicet legitimandus sit naturalis, an spurius; & si spurius, an ex incestu, sacrilegio, adulterio, vel ex omnibus simul: Si ex incestu, explicari debet, ex quo incestu legitimandus sit natus, an ex incestu cum matre, cum sorore, filia, nuru &c. Si ex sacrilegio, an ex Sacerdote, Religioso, Moniali, vel utrinque simul. Si ex adulterio, an illud sit geminatum, vel simplex Abb. in c. per venerabilem 13. b. tit. n. 27. Moun. tr. 2. D. 173. n. 28. Palao tr. 13.

D. 4. p. 1. §. 7. n. 14. Pirhing. h. c. n. 45. König n. 35. fin. Wiestner n. 73.
 4. Requiritur causa ad concedendam legitimationem, ut multis relatis probat Molin. Ictus de Primogen. l. 3. c. 3. ferè per totum, & ex eo notat Palao l. cit. 16. cum enim Princeps legitimationem concedens, Jura, Legésque à se statutas relaxet, alijsque præiudicet, nequit absque causa hanc concedere; aliàs non esset administrator, sed dissipator.
 Superesset pro complemento istius Rubricæ aliquid dicendum de Legitimatione per Oblationem Curie, quâ pater Liberos suos naturales, aut defuncto patre ipsimet Liberi seiplos offerebant Curie seu Ordini Decurionum §. fin. Inst. de Nupt. l. si quis 3. de Natural. Liber. & Novell. 39. c. 2. Sed quia ex concordia Jurisperitorum sententia hic modus legitimandi hodie penitus exolevit, hinc diutius eidem inhære supervacaneum est. Id solum addo, quod ex Stryck, us mod. Pandect. ad Tit. de bis, qui sui, vel alien. Jur. §. 19. monet Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 3. n. 104 si hodie dum filius spurius à Principe id sciente in Senatorem reciperetur, eum tacitè legitimarum credendum; cum enim ad Senatorem alij, quàm Legitimi non admittantur, Princeps, qui voluit consequens, etiam antecedens voluisse præsumitur.

TITULUS XVIII.

Qui Matrimonium accusare possint, vel contra illud testificari.

S U M M A R I U M.

1. Cause Matrimoniales deserviri debent auctoritate Judicis.
2. Et quidem Ecclesiastica.
3. Licet sit causa incidens.
4. Aut de sponsalibus.
5. Vel summarie tractanda tantum.
6. Que cause nomine Matrimonialium hic veniant?
7. Judex Secularis cognoscit de causa Dotis, Donationis propter nuptias &c.
8. Et quando est questio mere facti.
9. De causis proprie Matrimonialibus Jure ordinario Episcopus.
10. Capitulum Sede vacante, Vicarius utriusque Generalis & alij prelati, qui jurisdictionem Episcopalem in certo territorio habent.
11. Jure extraordinario competere cognitio eorum potest privilegio, Delegatione, & consuetudine.
12. Matrimonium contrahendum accusare quilibet potest, qui notitiam Impedimenti habet.
13. Contractum solus innocens conjux, sive agatur ex causa adulterij ad separationem quoad habitationem, & thorum.
14. Sive ad dissolutionem vinculi ob impotentiam.
15. Vel defectum consensûs.
16. Ob Consanguinitatem, Affinitatem, publicam Honestatem ad accusandum Matrimonium præ ceteris admittuntur parentes, & consanguinei.
17. Ex causa alterius Impedimenti quicumque de populo.
18. &c. Quinam repellantur ab accusatione Matrimonij?
22. 23. Quinam testes in causa hac esse possint?
24. 25. Quinam repellantur à testimonio in ea dicendo?
26. Intra quod tempus accusatio Matrimonij proponi debeat?
27. An accusationi huic præscribi possit?

R. P. Schmalzgrueber L. IV.

Hhh 2

Actum

Actum Tit. prec. de Effectu Nuptiarum Legitimè initarum : sequitur de effectu initarum invalidè, qui est dissolutio, seu potius declaratio nullitatis vinculi. Quia verò ad hanc deveniri propria auctoritate nequit, causa nullitatis proponenda est Judici, & hujus Judiciis terminanda : quod ut legitimè fiat, regulariter praequiratur accusatio Matrimonij, & receptio testium contra id deponentium.

Quæritur 1. Ad quem Judicem pertineat causarum Matrimonialium cognitio, & definitio? **R** certum est apud omnes Catholicos, eam ad Judicem Ecclesiasticum pertinere; ita enim apertè decisum habetur *c. tuam 3. de Ordia. Cognit. c. lator 5. & c. causam 7. qui fil. legit. c. accidentibus 12. de Excess. Prælat. & præsertim in Trid. sess. 24. can. 12. de Sac. Matr. ibi, si quis dixerit, causas Matrimoniales non spectare ad Judices Ecclesiasticos, anathema sit. Ratio est, quia Matrimonium, utpote unum ex septem Sacramentis, est res Spiritualis; de rebus autem Spirituibus cognoscere, & judicare non sæcularis, sed Ecclesiastica potestatis est *c. decernimus 2. & c. quanto 3. de Judic. c. si Judex 12. de Sent. Excomm. in 6. ibi, ad Judicem Ecclesiasticum (quia de re Ecclesiastica, & Spirituali ---) cognitio pertinet.**

Proceditque hoc 1. tamen si causa principalis sit sæcularis, & quæstio tantum incidat de valore Matrimonij e. g. si agatur de hæreditate, & filius, qui hæreditatem præterdit, negetur esse legitimus, & natus ex valido Matrimonio, nam hoc casu Judex sæcularis in causa principali superfedere, & illam quæstionem de valore Matrimonij ad Judicem Ecclesiasticum decidendam remittere debet, licet aliàs causa connexa dividenda non sit *l. nulli 10. C. de Judic. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 8. §. 12. n. 1. Barbosa, de Offic. Episc. alleg. 84. n. 16 & seqq. Engl. hic. n. 1. Schambog. n. 14. Reiffenstuel n. 24.* Contrà non prohibetur Judex Ecclesiasticus, quæstione de causa Matrimoniali principaliter apud ipsum mota, cognoscere de causis incidentibus, aliàs pertinentibus ad Judicem Sæcularem, v. g. de hæreditate, de Dote, de alimentis &c. *Molin. de primog. l. 2. c. 15. n. 76. Gutier. pract. qq. l. 1. q. 44. à n. 6. & l. 3. q. 29. n. 28. Petr. Barbosa, in l. 1. p. 1. n. 46. ff. solut. Matr. August. Barbosa, alleg. cit. n. 19. Reiffenstuel hic n. 25.* cum communi: patetque clarè ex *c. conquestus 1. qui fil. legit. c. de prudentia 3. c. nuper 6. & c. per vestras 7. de Donat. int. vir. & uxor.* Ratio est, quia Judex Ecclesiasticus ex se non est incapax cognoscendi causas temporales, uti Laicus incapax est cognoscere Spirituales.

Procedit 2. etiam si lis moveatur tantum de Sponsalibus; quia Sponsalia Matrimonium, tanquam sponsio, & promisso illius tangunt, atqui causarum, quæ quoquo

modo Matrimonium tangunt, idem est Judicium, quod ipsius Matrimonij *arg. c. translato 3. de Constit. & Clem. dispensationem 2. de Judic. Gloss. ibid. V. Matrimonij, Ancharan. n. 5. Zabarell. n. 30. Oliva for. Eccl. p. 3. q. 37. n. 3.*

Procedit 3. ut Judex Sæcularis de causa Matrimoniali, vel Sponsalium ne quidem cognoscere possit summarè. *Joan. Andr. in addit. ad Specul. tit. qui fil. legit. §. 1. n. competit, Decius in c. decernimus cit. n. 24. §. 3. fallit, Barbosa, cit. n. 32.* Ratio est, quia etiam in causis Summarijs cognitio Judicialis est necessaria, igitur cum secundum dicta Judex Laicus sit omnino incapax cognoscendi de causis Matrimonialibus, etiam summarè de illis cognoscere nullatenus poterit.

Quæritur 2. quæ causæ hic nomine Matrimonialium veniant? **R** propriè hoc nomine, prout ad præsentem Titulum spectat, veniunt illæ, quibus controversia, & quæstio est de Matrimonij & Sponsalium natura, qualitatibus, contractu, & Benedictionibus nuptialibus: de conjugum, & Sponsorum juribus, & obligationibus, ortis ex contractu Sponsalium, vel Matrimoniali: de Sponsalium, & Matrimonij valore, & de legitimitate prolium ex isto orta: de ipsorum impedimento, Dispensationibus in hujusmodi impedimento, ipsius Matrimonij, vel Sponsalium ab ista dissolutione, aut redintegratione &c. nam de his, & similibus, sicut Leges condere, ita & controversias super illis exortas decidere Ecclesiastica est potestatis.

Contrà ad forum Sæculare, & Judices Sæculares pertinent causæ, quibus de Dote, & propter nuptias Donatione, de hæreditaria successione, alimentis, & similibus agitur, ut ex communi sensu docet *Belarm. l. 1. de Matr. c. 32. Tanner. tom. 4. D. 21. n. 166. Pirh. hic n. 17. Schambog. n. 13. Wiest n. 5. Excipitur, nisi hujusmodi quæstio incidat in causam Matrimoniale propriè dictam, quæ principaliter agitur; hoc enim casu, ut n. 2. dictum est, cognoscere de hujusmodi causis, & pronuntiare Judex Ecclesiasticus potest.*

Porro cum n. 6. dictum est, causas super Matrimonio, Sponsalibus &c. ortas decidendas à solo Judice Ecclesiastico, id intelligendum est, quando causa ejusmodi habet admixtam quæstionem Juris; nam si sit merè facti e. g. si diceretur filius merè ex concubinato genitus, & negaretur inter parentes ejus aliquando Matrimonium fuisse contractum, de isto facto, an Matrimonium contractum sit, abstrahendo à valore ejus, etiam Judex Sæcularis rectè cognosceret, ut cum *Bartolo, Covar. Petr. Barbosa. Cabed. docent Cavall. Opin. comm. contr. comm. q. 403. Engl. hic n. 1. fin. Schamb. n. 15. & dictum est Libr. 3. Tit. 10. n. 13.* Videantur dicta *Libr. cit. Tit. 2. à n. 58.*

Quæ-

9 **Queritur 3.** quis Judex Ecclesiasticus cognoscere, & pronuntiare possit de causis Matrimonialibus propriè dictis? *u.* distinguendum inter Jus Ordinarium, & Speciale. *Jure Ordinario* cognitio, & decisio harum causarum pertinet ad Episcopos, & non ad inferiores Prælatos. *Covar. p. 2. de Sponsal. c. 8. §. 12. n. 1. Sbrozz. de Vicar. Episc. l. 2. q. 43. tr. Franc. Leo Theaur. for. Eccl. p. 2. c. 9. n. 6. Gutier. pract. l. 3. q. 26. n. 1. Rucius prax. for. Eccl. decis. 245. edit. 1. & resol. 215. edit. 2. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 84. n. 2. Engl. h. n. 2. Schambog. n. 14. König. n. 7. Wiestner n. 7. Reiffenstuel n. 12. §. 21. & patet ex c. accedentibus 12. de excess. Prælat. & Trid. sess. 24. c. 20. v. ad huc de reform.*

10 **Intelligi autem hic nomine Episcopi** debent non tantum Prælati Ordinis Episcopalis, sed quicumque alij, qui Jurisdictionem quasi Episcopalem in Clerum, & populum obtinent, etiam si Ordinem Episcopalem non habeant. Atque hinc 1. cognoscere, & pronuntiare de causis Matrimonialibus potest Capitulum Sede vacante; nam ista vacante, Jurisdictione Episcopi Ordinaria ad istud transit *c. his que 11. & c. cum olim 14. de major. & obed. Covar. n. 1. cit. Pavin. de Offic. §. potest. Capit. p. 1. q. 10. n. 2. Quarant. summ. Bullar. V. Capitulum Sede vacante q. 5. Dian. p. 8. tr. 4. resol. 22. Barbof. Alleg. 84. n. 4. Wiestner n. 7. hic Reiffenstuel. n. 20. 2. Vicarius Generalis Episcopi, vel Capituli, Sede vacante: neque opus est, ut ad id habeat speciale mandatum, ut contra *Rebuff. Petr. de Ledesm. Ugolin. melius docent Covar. n. 1. cit. v. potest. Sbrozz. q. 44. fin. Sanch. l. 3. de M. tr. D. 29. n. 12. v. 2. Azor p. 2. l. 8. c. 45. q. 2. Nabona de appell. à Vicar. ad Episc. op. p. 1. n. 201. Barbof. n. 3. Patet ex c. fin. de Cognat. Spirit. & c. accepisti 1. de sig. & malf. ubi dicitur proponendam esse querelam coram Episcopo, aut ejus Misso, ubi Gloss. V. Misso explicat, i. e. Vicario. Videantur dicta *Libr. 1. Tit. 28. n. 23. v. 3. 3. Prælati alij, Episcopis non subjecti, si Jurisdictionem quasi Episcopalem in certo territorio, & in ejus populum habeant, Riccius Decis. Cur. Neapol. p. 4. decis. 184. Barbof. alleg. cit. n. 2. fin.***

11 **Jure extraordinario** obtineri potestas cognoscendi de Causis Matrimonialibus potest etiam ab alijs triplici modo. 1. Privilegio Apostolico, 2. commissione tum Pontificis, tum Episcopi; potest enim Episcopus potestatem hanc delegare, & quidem non Vicario suo tantum, sed etiam alijs, qui tamen subdelegare illam non possunt; quia in causis Matrimonialibus, quod graves illæ, & arduæ sint, censetur esse electa industria personæ, quando autem industria personæ electa est, non potest quis vices suas mandare alteri *c. fin. §. is autem, de Offic. de-*

leg. Et ita, præsertim in amplioribus Diocesisibus, de ejusmodi causis ex commissione Episcopi in prima instantia cognoscit Officialis minus principalis, & principali, sive Vicario Episcopi Generali subordinatus, Archidiaconi, & Vicarij Foranei, quos *Commissarios* vocant, ne partes cum magnis sumptibus, & temporis dispendio cogantur semper adire Consistorium Episcopale, *Engl. hic n. 2. König. n. 7. Reiffenstuel. n. 22. 3. præscriptione, vel consuetudine legitime præscripta; quæ tamen, ut talis sit, non quadragenaria, ut olim juxta c. auditis 15. de præscript. sed immemorialis esse debet, prout à s. Congr. Cardd. Trid. Interpp. declaratum esse testatur Gonzal. ad Reg. 8. Cancell. Gloss. 33. n. 5. Barb. alleg. 84. cit. n. 5. Fagn. in c. accedentibus cit. n. 6. Reiffenst. hic n. 23.*

Queritur 4. quibus conjugum, & conjugiorum accusatio competat? *u.* cum distinctione: Vel enim agitur ad impediendum Matrimonium nondum initum ob Impedimentum inter Sponfos intercedens, vel ad divortium jam contracti. *Si primum*, ad accusationem, vel potius denuntiationem Impedimenti admittuntur, imò si probare id valeant, graviter obligantur omnes de populo, qui talis Impedimenti notitiam habent, & de malitiosa denuntiatione suspecti non sunt, ut ostensum est *suprà Tit. 3. n. 52. si secundum altera distinctio est adhibenda, & videndum, an agatur ad Matrimonij legitime contracti divortium quoad cohabitationem, & thorum duntaxat, an ad dissolutionem vinculi ob Impedimentum dirimens.*

*Si prius, Abb. ad Rubr. b. tit. Canis. 13. ibid. n. 2. Wagnereck not. 2. Gonzal. in c. fin. eod. n. 3. Honor. hic n. 12. Pirhing n. 1. Schambog. n. 2. cum communi aliorum admittunt solum innocentem, desumens id ex c. tue 5. de Procurat. c. quemadmodum 25. §. Illud de Jurejur. & c. maritis 4. de adult. & suprà. Rationem dant, quia divertendi jus principaliter ipsius favore est introductum, atque ideo iste injuriam sibi illatam conjugi saltem poenitenti remittere potest *can. quod autem 7. can. 32. q. 1. & c. si vir 3. junct. Gloss. V. debet. Rubr. cit.* Aliud foret, si reus accusaretur, non ad divortium, sed ad poenam adulterij infligendam; ad hoc enim, quia crimen publicum est, admittitur quilibet, modò mas, & 25. annis major sit *l. palam 43. §. Senatus 10. ff. de Rit. Nupt. l. si maritus 15. §. Lex Julia 6. ff. & l. publico 1. c. ad Leg. Jul. de Adult.**

Si posterius, tertia distinctio opus 14 est, & considerandum, quale sit Impedimentum, ob quod declarari debeat Matrimonium esse nullum. Nam, 1. si Impedimentum Matrimonij contractum irritans sit impotentia, ex alterius conjugis frigidityte,

arctatione &c. proveniens, ad Matrimonij accusationem iterum admittuntur soli conjuges; quia conjux, si velit, impotenti cohabitare, saltem ut frater forori, potest *can. requisisti 2. caus. 33. q. 1. c. consultationi 4. & c. laudabilem 5. de frigid. & malef. Canis ad Rubr. b. tit. n. 2. Wagnereck ibid. not. 2. Gonzal. in c. fin. eod. n. 3. Vall. hic. n. 2. Honor. n. 3. Pirhing. n. 1. Schambog. n. 2. Wiestner n. 12. Reiffenstuel n. 3.*

25 2. Idem dicendum, si Impedimentum, ex quo ad Matrimonij, tanquam invalidè contracti, dissolutionem agitur, sit Error circa individuum personæ, aut ejus conditionem, vel metus. König *ibid. n. 5. Wiestner n. 13. Reiffenstuel n. 4. cum cit.* quia errore, metive cessante, actioni suæ renuntiare, & in Matrimonium consentire denuo possunt *can. siquis ingenuus 4. caus. 29. q. 2. c. proposuisti 2 & c. fin. de conjug. servor. c. insuper 4. b. tit.* Imò in præfato casu, ubi conjuges solo consensu suo mutuo Impedimentum tollere, & Matrimonium ratificare valent, ipsimet non amplius audientur, si post acquisitam Impedimenti notitiam adhuc carnaliter se invicem cognoscunt; quia Matrimonium novo consensu ratificasse, & cons. inseparabile effecisse de Jure præsumuntur. Reiffenstuel *cit. n. 5.*

16 3. Si Impedimentum sit Consanguinitas, Affinitas ex copula conjugali orta, vel Publica Honestas, ij præcæteris ad accusandum Matrimonium admittuntur, qui meliorem hujusmodi Impedimenti notitiam habere solent, & possunt: quales sunt imprimis parentes: deinde Consanguinei cæteri: & his deficientibus vicini *can. consanguineos 1. & can. notificamus 3. caus. 35. q. 2. c. videtur 3. hoc tit. Abb. ad Rubr. hoc tit. Canis, ibid. n. 2. Wagnereck not. 2. Vallens. hic. n. 2. Zœf. n. 4. Honor. n. 10. Pirhing n. 1. Schambog. n. 2. Wiestner n. 14. Reiffenstuel n. 6.*

17 4. Si agatur ex alio aliquo Impedimento, non conjuges tantum, sed alij etiam veraces, & non suspectæ fidei, qui Impedimenti notitiam habent, & ab accusatione alias non repelluntur, admitti possunt, præsertim si eorum interit, Gonzal. *in c. fin. cit. n. 3. Honor. n. 9. & 16. König n. 13. Wiestner n. 15. Reiffenstuel n. 7. & colligitur ex c. perlatum 1. de his, que vi, metusve causa &c.* ubi Matrimonium tanquam irritum propter Impedimentum Professionis Religiosæ impugnârunt Monasterij Priorissa, & Sorores.

18 5. Quæritur 5. quales esse debeant, qui Matrimonium accusare volunt? *¶* ut ad Matrimonium accusandum admittantur, debent esse fidei non suspectæ. Hinc ab ejusdem accusatione repelluntur 1. qui id accusant turpis quæstus causâ, sive quia pecuniâ ad accusandum inducuntur, vel eam exigunt, ut ab accusatione desistant *c. significante 5.*

b. tit. quia falsò, & malitiosè accusare præsumuntur *can. prohibentur 14. princ. & alij propter turpem caus. 2. q. 1. l. accusare 2. ff. de Accusat. Gloss. in c. significante cit. V. eod. Abb. ibid. n. 4. Vivian. in Ration. Wagnereck in Exegesi Barbos. n. 1. Gonzal. in c. fin. cit. n. 3. Honor. n. 9. Pirhing n. 4. Schambog. n. 6. König n. 3. Wiestner n. 16. Reiffenstuel n. 9.* Debent autem resistentes accusationi probare, quòd quæstus causâ accusatio intentetur; quia delicta non præsumuntur, sed probari debent. Reiffenstuel *l. cit. fin.*

2. Qui cum proclamationes, sive 19 Matrimonij Denuntiationes publicæ fierent, Impedimentum non manifestârunt; quia manifestationem illius in tempus Matrimonij jam contracti differendo calumniosè accusare præsumuntur, nisi præsumptionem istam elidant ostendendo medio Juramento, quòd Denuntiationes factas ex causa absentis, infirmitatis &c. ignoraverint, vel ipsius Impedimenti notitiam primùm acceperunt. *Canis, in c. fin. b. tit. n. 1. Vivian. ibid. pr. Wagnereck, in summ. Barbos. n. 1. Gonzal. n. 3. Vallens. hic. n. 1. Zœf. n. 12. Honor. n. 9. Engl. n. 5. & oritur Pirhing, n. 6. Schambog. n. 7. König n. 3. Wiestner n. 16. Reiffenstuel n. 10. & expresse statuitur c. fin. cit.* Additur *ibidem*, talem posse alteri dictum Impedimentum aperire, & hic alter idem Judici per modum accusationis proponere: qui proinde hoc casu audiri debet, quia, ut *ibi dicitur, etiamsi ab impetitione hujusmodi culpa de silentio tali contracta illos (scilicet, qui post factam Denuntiationem silberunt) excluderet, iste tamen amoveri nequit, cum culpabilis non existat.*

3. Ea, quæ Matrimonium ab initio 20 quidem invita, & gravi metu coacta contraxit, postea tamen carnalem copulam admisit *c. insuper 4. b. tit. & ibi Vivian. pr. Barbos. n. 1. Gonzal. l. cit. n. 3. Zœf. n. 12. Pirhing, n. 14. Schambog. n. 11. Wiestner n. 16.* quia per talem copulam Matrimonium ratificatur Jure antiquo *c. is qui fides 3. de Sponsal. & Matr.* An etiam, & quomodo Jure novissimo Tridentini hoc procedat, dictum est *suprà Tit. 3. n. 92.*

4. Qui id accusant non præfentes 21 personaliter, sed absentes duntaxat per litteras, nisi alia adminicula suffragentur *can. per scripta 5. caus. 2. q. 2. c. à nobis 2. b. tit.* ut eò magis calumniosæ delationes videntur, quæ expeditiores fuissent, si accusatoribus licuisset per solas litteras Matrimonium accusare. Vivian. *in c. à nobis cit. pr. Barbos. ibid. n. 1. Gonzal. n. 2. Wagnereck not. 1. Honor. n. 9. Pirhing n. 11. Schambog. n. 9. König n. 8. Wiestner n. 16. Reiffenstuel n. 13.*

Quæritur 6. quinam testes admittantur 22 adversus Matrimonium contractum in facie Ecclesiæ? *¶* illi præ alijs, qui Impedi-

pedimenti, quod ab accusatore objicitur, notitiam certiore habent, & non sunt suspectæ fidei c. licet 47. de testib. Et Attest. Et hinc ad testimonium in hac causa dicendum admittitur etiam pater, licet in alijs causis filij testis esse non possit: item consanguinei ceteri, saltem casu, quo agitur de Matrimonio dissolvendo ob impedimentum Consanguinitatis, affinitatis, & Publicæ Honestatis c. videtur 3. h. tit. & c. quoties 5. de test. Et Attest. quia non solum distantiam Affinitatis, vel Consanguinitatis melius censentur nosse, sed etiam creduntur incestuorum nuptiarum probum in sua familia non tolerari. Abb. in c. 3. cit. n. 2. Alex. de Nevo ibid. n. 2. Vivian. in Ration. Barbof. n. 1. Et seqq. Honor. hic n. 14. Engl. n. 2. Pirhing. n. 2. Et 3. Schambog. n. 3. Wiestner n. 17. cum communi.

23 Procediturque hoc, etsi deponant pro Matrimonio sustinendo, & contra accusantem illud tanquam invalidum, nisi appareat, quod alter contrahentium affectet illud Matrimonium, vel ex circumstantijs testimonium illorum suspectum appareat arbitrio Judicis, ut si Sponsa petat in virum aliquem se superiorem divitijs, nobilitate, potentiâ, aut honore; tunc enim ad testificandum nequaquam sunt admittendi parentes, vel consanguinei talis Sponsæ, five queratur de Consanguinitate, five de contractu Matrimonij, nisi concurrant circumstantiæ, propter quas testimonium tale judicaretur non suspectum. Vivian. in c. 3. cit. prop. fin. Wagnereck ibid. not. 4. Valenti. hic n. 2. fin. Honor. ibid. n. 15.

24 Repelluntur autem à Testimonio contra Matrimonium dicendo præter alios aliunde suspectos. 1. qui ad id faciendum, vel omittendum pecuniâ inducuntur c. sic ut 29. de test. Et Attest.

2. Qui testimonium non propria voce præsentent, sed absentes per litteras perhibent c. à nobis 2. h. tit. can. testes 15. caus. 3. q. 9. l. testium 3. S. idem 3. ff. de test. Et Attest. quia veritatis à præsentibus obtinendæ spes major est, quàm ab absente, cujus Judex nec vocem audire, nec vultum intueri potest. Abb. in c. 29. de testib. n. 10. Vivian. in c. à nobis cit. pr. Barbof. ibid. n. 1. Gonzal. n. 2. Wagnereck not. 1. Valenti. n. 3. Pirhing n. 12. Schambog. n. 9. Wiestner n. 19. Reiffenstuel n. 16. Ex-

cipitur, si sint personæ Nobiles, & Illustres; nam istæ ex praxi plurimum Germanicæ Provinciarum non tenentur personaliter ad testimonium dicendum comparere, sed possunt depositiones suas scriptas, & obsignatas transmittere Gaill. l. 1. obs. 101. n. 4. Barbof. l. cit. n. 2. Pirhing. n. 12. Schambog. n. 10. Wiestner n. 19. Reiffenstuel n. 16.

3. Qui Matrimonium accusat, & actor est, ex generali principio, quod non possit idem esse actor simul, & testis. Excipitur, si Judex ex officio inquiret; hoc enim casu is, qui Impedimenti Denuntiator est, ad testificandum de Impedimento admittitur arg. c. in omni 4. de testib. Et Attest. & c. cum in tua 27. de Sponsal. Et Matrimonio. Abb. in Rubr. h. tit. fin. Canif. ibid. n. 3. Wagnereck not. 3. Wiestner hic n. 18. Reiffenstuel ibid. n. 15.

Quæritur 7. intra quod tempus volens Matrimonium accusare audiri debeat? 20. auditur etiam post 30. vel 40. annos, modo paratas probationes offerat, vel aliâs suspicionem purget; neque enim Matrimonium, ab initio invalidum, tractu temporis convalescit, aut mediante Præscriptione Impedimentum tollitur. König hic n. 4. Reiffenstuel ibid. n. 8. Imò datur Accusatio contra illud, etsi pro valore illius sententia lata jam esset; quia in Matrimonio sententia nunquam transit in rem judicatam c. lator 7. de sent. Et re jud.

Ex quo sequitur, quod etiam actioni, vel accusationi præscribi nequeat, quamdiu causa accusandi durat. Excipitur, si mortui jam sint conjuges, & post 30. vel 40. annos moveatur lis filijs super legitimitate, quod Matrimonium nullum fuerit; nam hoc casu, cum cesset periculum peccati, ob quod perpetua est actio contra Matrimonium, nihil obstat, quod minus dispositio Juris communis locum habeat, juxta quod Actiones Civiles quæcunque post 30. vel 40. annos, accusationes criminum autem 20. annorum spatio extinguuntur. König n. 4. cit.

Porro quomodo Causa Matrimonialis tractari, & probari debeat, item quando recipi testes super ea debeant, videri possunt, quæ sparsim Libr. 2. dicta sunt.